

REGIONALT SKOG – OG KLIMAPROGRAM FOR SKOGBRUKET I OSLO OG VIKEN 2019-2022

Innhold

1	Regionalt skog- og klimaprogram (RSK), for Oslo og Viken (Akershus, Buskerud og Østfold) 2019-2022.....	2
2	Skogressurser i Oslo og Viken.....	3
3	Status for de enkelte tilskuddsordningene:	4
3.1	Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	4
3.1.1	Buskerud - status:.....	4
3.1.2	Oslo og Akershus - status:	5
3.1.3	Østfold - status:	5
3.2	Tilskudd til skogsvegbygging og drift med taubane og hest.....	6
3.2.1	Buskerud – status:	6
3.2.2	Oslo og Akershus - status	7
3.2.3	Østfold - status:	7
4	Regionale utfordringer for de to tilskuddsordningene:.....	9
4.1	Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	9
4.1.1	Oslo og Viken:	9
4.2	Tilskudd til skogsvegbygging og drift med taubane og hest.....	10
4.2.1	Oslo og Viken:	10
5	Prioritering av tilskuddsmidler:	10
5.1	Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i Oslo og Viken 10	
5.1.1	Tilskudd til enkelttakster og mindre fellestakster:.....	11
5.1.2	Tilskudd til områdetakster:	11
5.1.3	Tilskudd til kun miljøregistreringer:.....	11
5.1.4	Felles prioritering av tilskuddsmidler til skogbruksplanlegging i Oslo og Viken:	12
5.1.5	Felles prioritering av tilskuddsmidler til vegbygging i Oslo og Viken: 12	

1 Regionalt skog- og klimaprogram (RSK), for Oslo og Viken (Akershus, Buskerud og Østfold) 2019-2022

Regionalt- skog og klimaprogram (RSK) består av de to eksisterende tilskuddsordningene «Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer» og «Tilskudd til skogsveier og drift med taubane og hest».

Meld. St. 6 (2016-2017) «Verdier i vekst — Konkurransedyktig skog- og trenæring, vektlegger skogens viktige nærings- og klimapolitiske rolle. Det er i meldingen særlig lagt vekt på følgende momenter som er relevante for regionalt skog- og klimaprogram:

- Forvaltning av skogen skal være bærekraftig
- Det skal legges vekt på miljøhensyn
- Aktiv bruk av skogen i klimasammenheng
- Videreutvikling av skogsvegnettet
- Vektlegge utdanning og kompetanse

Det er i meldingen også lagt vekt på økt bruk av tre både som et ledd i næringsutvikling og sysselsetting. Økt bruk av tre er viktig for det grønne skiftet og er et viktig element i klimaarbeidet. Det er også lagt vekt på økt bruk av bioenergi og biodrivstoff som en viktig brikke for økt produksjon av fornybar energi og omlegging til en mer klimavennlig energiproduksjon.

Skog22 (2015) hadde som mandat å utarbeide en strategi for å styrke konkurranseevnen i de skogbasert verdikjedene. I strategidokumentet er det satt mål om å firedoble verdiskapingen fra skog- og trenæringen innen 2045. Primært er målet satt ut fra et næringspolitisk ønske om sterkere og bedre utnytting av en fornybar ressurs som også innehar gode og viktige egenskaper sett i et klimaperspektiv.

Regionalt Skog- og klimaprogram skal kun omfatte de to tilskuddsordningene som er nevnt innledningsvis. Men både Meld. St.6 og Skog22 gir viktige føringer for hvordan tilskuddsordningene kan utnyttes.

Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer er et sentralt virkemiddel i skogpolitikken. Jevnlig oppdaterte skogbruksplaner med miljøregistreringer har lenge vært avgjørende for effektiv og rasjonell skogsdrift og for skogbrukets miljøarbeid.

Tilrettelegging for bedre adkomst til skogressursene gir grunnlag for økt skogbasert verdiskaping. Modernisering og videreutvikling av dagens vegnett vil gjøre at høstingen av skogressursene kan skje på en mest mulig lønnsom måte, samtidig som vi får bygd opp ny skog. Ved revideringen av forskriften «Tilskudd til skogsveier og drift med taubane og hest» ble det særlig lagt vekt på å minimere faren for flom, erosjon og løsmasseskred som en del av kommunenes saksbehandling. Det ytes tilskudd til tettere planting, gjødsling og suppleringsplanting for å imøtekomme de klimapolitiske målsettingene.

2 Skogressurser i Oslo og Viken

Oslo og Viken har 13,8 % av det produktive skogarealet i Norge, og 20,2% av den årlige tilveksten.

Tabell 1: Produktivt skogareal og tilvekst i Oslo og Viken. Kilde: NIBIO, Landskogtakseringen.

Fylke	Produktiv skog, dekar og (%)	Årlig tilvekst (under bark) m ³ (%)
Buskerud	6 000 098 (51)	1 991 455 (41)
Oslo og Akershus	3 355 386 (28)	1 673 035 (34)
Østfold	2 433 080 (21)	1 217 283 (25)
Sum	11 789 564	4 881 773

Tabell 2: Avvirkning for salg i Oslo og Viken i perioden 2013-2017. Kilde: SSB

Fylke	2013	2014	2015	2016	2017
	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³
Buskerud	824 000	965 000	997 000	1 023 000	1 077 000
Oslo og Akershus	699 000	706 000	753 000	788 000	757 000
Østfold	537 000	703 000	752 000	714 000	740 000
Sum	2 060 000	2 374 000	2 525 000	2 502 000	2 574 000

Tabell 3: Antall bedrifter i næringsgruppe «Skogbruk og tjenester tilknyttet skogbruk» i Oslo og Viken i 2018. Kilde: SSB

	Østfold	Akershus	Oslo	Buskerud	Viken	Norge	Viken i prosent av Norge
Skogbruk og tjenester tilknyttet skogbruk	592	687	165	1 178	2 622	10 121	25,9 %

Tabell 4: Antall sysselsatte etter arbeidssted i næringsgruppe «Skogbruk og tjenester tilknyttet skogbruk» i Oslo og Viken i 2017. Kilde: SSB

	Østfold	Akershus	Oslo	Buskerud	Viken	Norge	Viken i prosent av Norge
Skogbruk og tjenester tilknyttet skogbruk	329	395	131	628	1 483	5 668	26,2 %

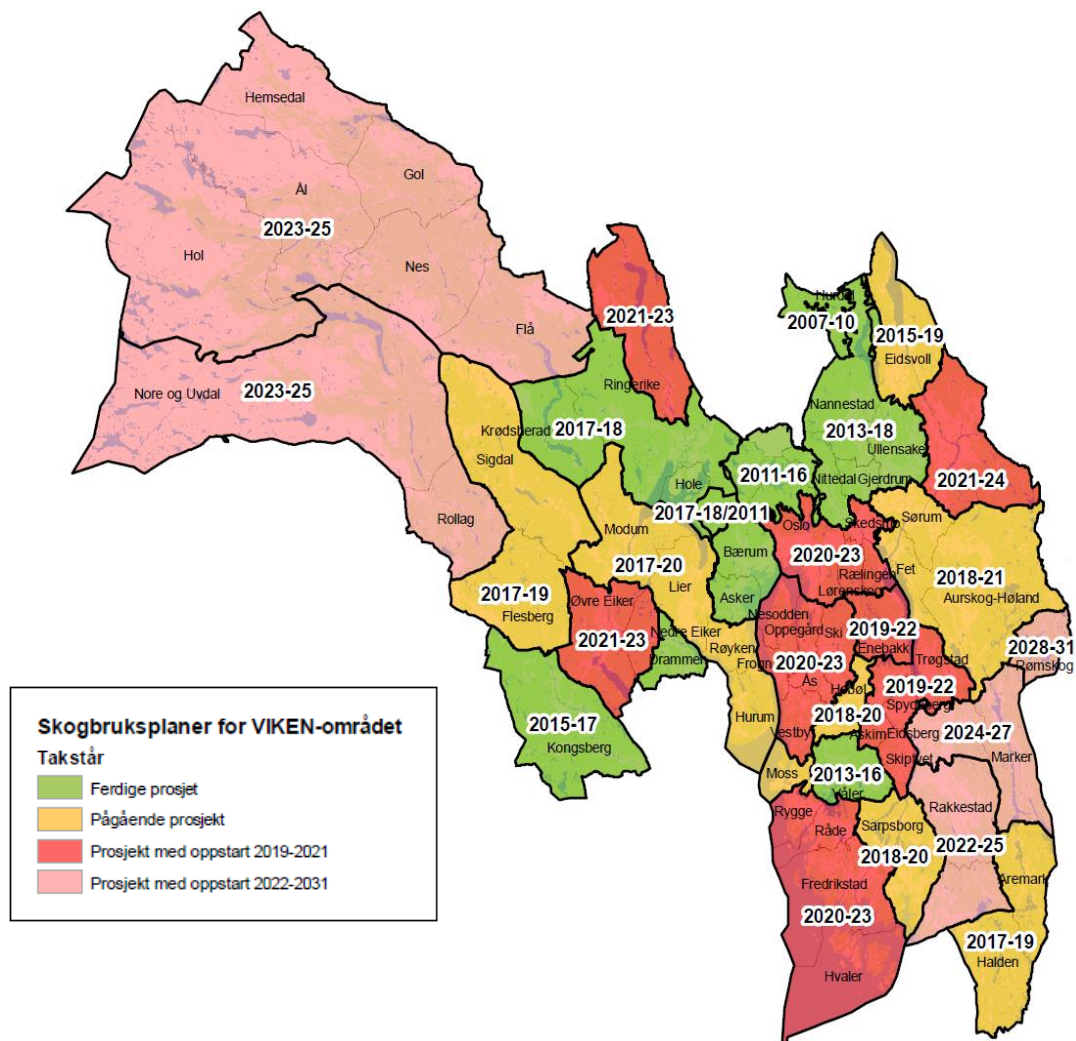
Tabell 5: Bruttoverdien/førstehåndsverdien av omsatt skogsvirke i Oslo og Viken i 2017. Kilde: Skogfondregnskapet for 2017

Fylke	Bruttoverdi, omsatt skogsvirke
Buskerud	kr 384 602 801
Oslo og Akershus	kr 281 896 211
Østfold	kr 284 901 808
Sum	kr 951 629 577

3 Status for de enkelte tilskuddsordningene:

3.1 Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer

Formålsparagrafen i forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer: «Formålet med tilskuddsordningen er å stimulere skogbruksplanlegging som et grunnleggende virkemiddel for å fremme et bærekraftig skogbruk med aktiv næringsmessig utnytting av skog- og utmarksressursene på kort og lang sikt, og slik at biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivarettatt og videreutviklet.»

Figur 1. Inndeling av gjennomførte, pågående og planlagte skogbruksplanprosjekter med miljøregistreringer i Oslo og Viken. Tynn grå strek viser kommunegrenser og tykk svart strek viser prosjektavgrensninger

3.1.1 Buskerud - status:

Siden 1979 har det jevnlig vært gjennomført skogtakstprosjekter i kommunene i Buskerud, og alle kommunene har vært gjennom to omganger med skogtakseringer siden den gang. Pr september 2018 er det planlagt eller igangsatt

skogbruksplanlegging med miljøregistrering på 2,3 millioner daa i 9 kommuner i perioden 2018-2020.

Miljøregistreringer i skog startet i 2000 og er nå gjennomført i alle kommunene. I tredje omgang gjennomføres også en behovsutredning for revisjon av miljøregistreringene. Ved behov gjennomføres en revisjon av miljøregistreringene i henhold til retningslinjer fra Landbruksdirektoratet og PEFC.

Det er utarbeidet en hovedplan for skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i Buskerud for perioden 2017-2027.

3.1.2 Oslo og Akershus - status:

I Oslo og Akershus er det fullført to omganger med områdetakster i alle kommuner. I alle kommuner er det gjennomført miljøregistreringer, enten som del av en områdetakst eller som egne prosjekt.

Det er utarbeidet en hovedplan for skogbruksplanlegging i Oslo og Akershus for perioden 2010 -2020. Denne foreligger som en framdriftstabell og er nå under revisjon.

Oslo og Akershus er nå halvveis i 3. takstomgang. Taksert areal i 3. takstomgang er til sammen 757.000 daa.

Takst i Eidsvoll pågår og forarbeidet i et prosjekt som omfatter Sørumsand, Fet og Aurskog-Høland kommuner (bruttoareal er ca. 800 000 daa) er startet opp.

Det er gjennomført revisjon av miljøregistreringene etter Fylkesmennenes oppsett i alle takster i 3. takstomgang. Fra og med pågående takst i Eidsvoll gjennomføres revisjonene etter retningslinjer fra Landbruksdirektoratet og PEFC Norge.

Det er fram til nå regnet med et tilskudd på 50 % til prosjektet, hvorav tilskudd til skogeier på 40 % ved område- og fellestakster.

3.1.3 Østfold - status:

Siden 1974 har alle kommunene i Østfold vært igjennom minst to takstomganger. Noen er ferdige med fjerde omgang. Det pågår takstprosjekter i Aremark og Idd som kjøres som ett prosjekt, og i Hobøl, Sarpsborg og Moss som også kjøres som ett prosjekt. Disse utgjør til sammen ca 790.000 daa, eller 1/3 av skogarealet i Østfold.

Det er planlagt skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i 4 nye kommuner i Indre Østfold i 2019, til sammen ca 240.000 daa.

Det er foretatt miljøregistreringer i alle kommuner, men med ulik metodikk. De kommunene hvor det nå blir foretatt skogbruksplanlegging miljørevideres i samsvar med retningslinjene fra Landbruksdirektoratet og PEFC.

3.2 Tilskudd til skogsvegbygging og drift med taubane og hest

Formålsparagrafen i forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket:

«Formålet med tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket er at det ut fra regionale og lokale prioriteringer blir stimulert til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet.»

Videre spesifiserer forskriften at det kan ytes tilskudd til nybygging og ombygging av skogsveger, og at det også kan ytes tilskudd til drift med taubane, hest o.a.

Tabell 6: Infrastruktur i skog i Oslo og Viken.

	Helårs- og sommerbilveg, km	Gjennomsnittlig årlig investering i skogsbilveg, med og uten tilskudd, i perioden 2015-2017, kr	Gjennomsnittlig årlig tildeling av tilskudd i perioden 2015-2017, kr	Tilskuddsprosent fra-til
Buskerud	6 156	23 425 667	6 704 034	20-50
Oslo og Akershus	2 788	3 622 000	881 373	Inntil 50
Østfold	1 666	12 069 333	2 369 790	30-35
Sum	10 610	39 117 000	9 955 196	
Kilde:	SSB	Landbruksdirektoratet	Fylkesmennene	

3.2.1 Buskerud – status:

Det private skogsbilvegnettet i fylket er under oppgradering for å imøtekomme kravene til effektiv transport i skogbruket gjennom hele året. Fokus under denne oppgraderingen er økt bæreevne, vegbredde (krappe svinger på eldre skogsbilveger fremstår som flaskehals med dagens transportutstyr), samt grøfter og stikkrenner for å gi vannet fritt utløp i forbindelse med ekstremværsituasjoner. I tillegg er det satt søkelys på kvaliteten til bruer på skogsbilvegnettet. I Buskerud er det også prioritert å bruke tilskuddsmidler til å anlegge lasteplasser utenfor offentlig veg. Tiltaket er prioritert ut fra hensynet til generell trafiksikkerhet.

Parallelt med dette, jobbes det aktivt med å fjerne flaskehals for effektiv transport av skogsvirke på offentlig vegnett. Buskerud er (pr oktober 2017) det fylket med høyest andel fylkesvegnett godkjent for 24 m og 60 tonn (92 %). Informasjon og veiledning ovenfor kommunen som vegeier, har ført til at mange viktige strekninger for skogbruket på kommunalt vegnett har blitt kjørbare med fulle tømmerlass.

Sammenliknet med landet for øvrig har Buskerud et godt utbygd skogsvegnett. I alt er det registrert 6 250 km skogsbilveg i Buskerud.

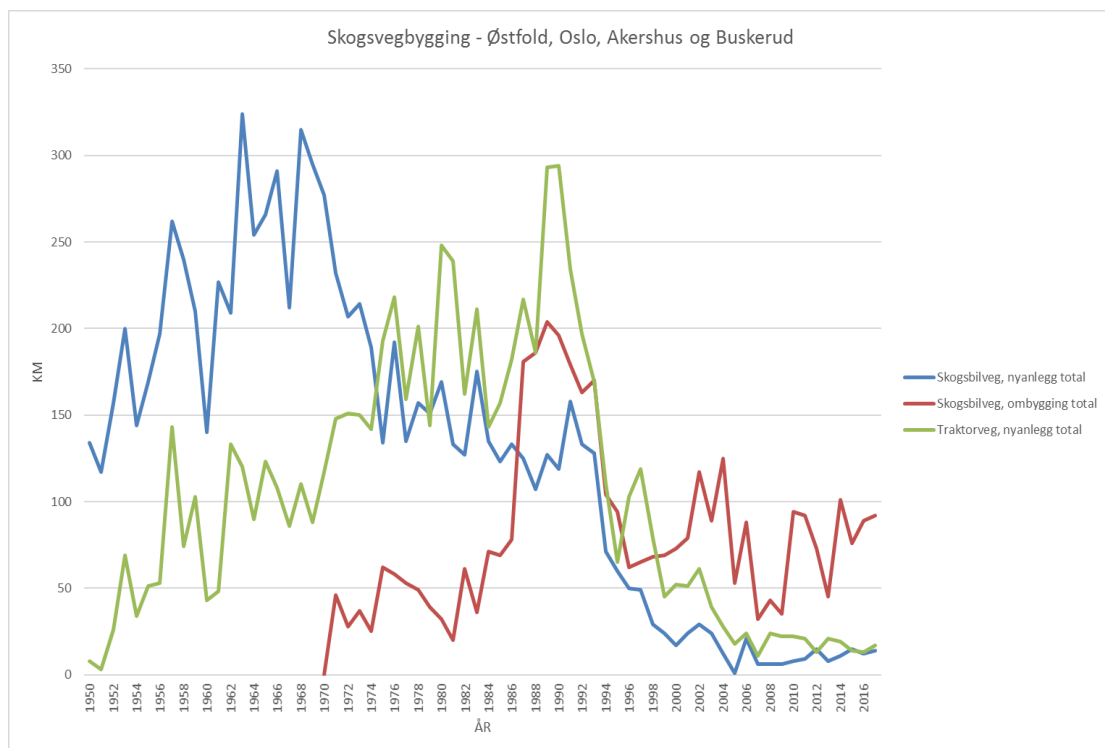
3.2.2 Oslo og Akershus - status

Fra 1950 til ut på 1990-tallet ble det bygd mange skogsbilveger i Akershus. De fleste av disse vegene er bygd etter en standard som ikke holder dagens krav til skogsbilvegklasse 3. For dårlig vegstandard og manglende vegvedlikehold medfører økende andeler med kippetillegg. Sammenliknet med andre fylker har Oslo og Akershus et godt utbygget skogsvegnett.

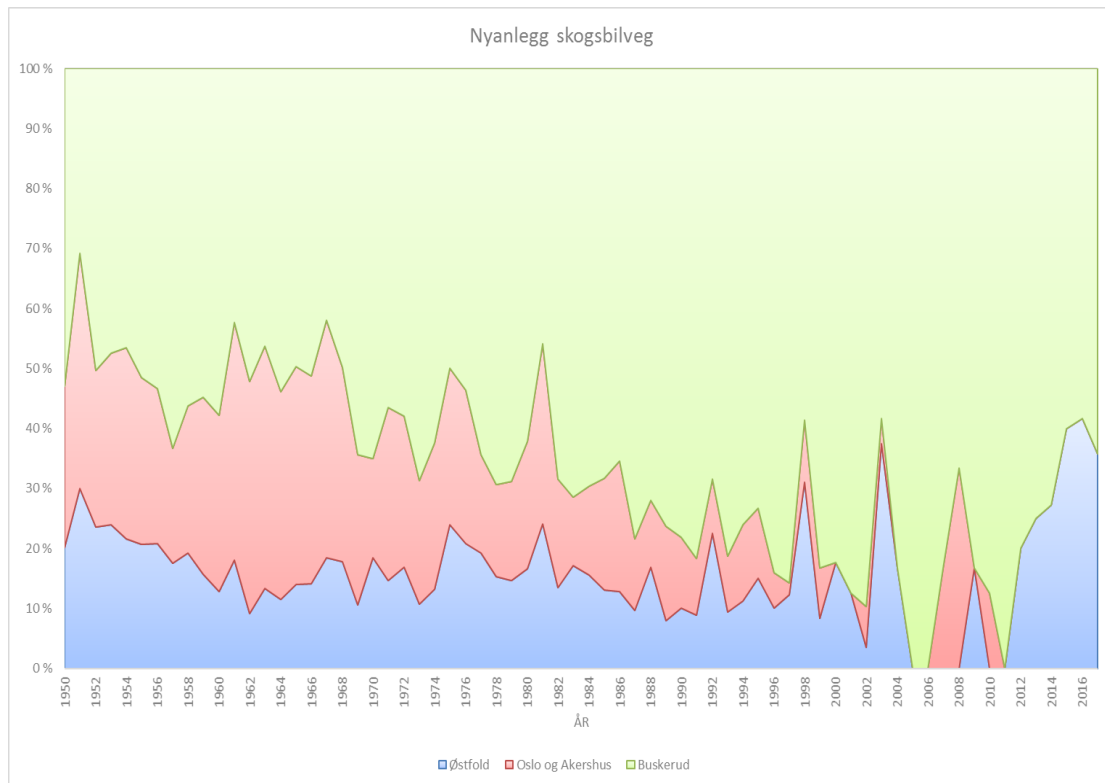
Det har de senere årene vært liten aktivitet i vegbyggingen i fylkene. Det er ikke stort behov for nybygging, men det er derimot stort behov for vedlikehold og ombygging.

3.2.3 Østfold - status:

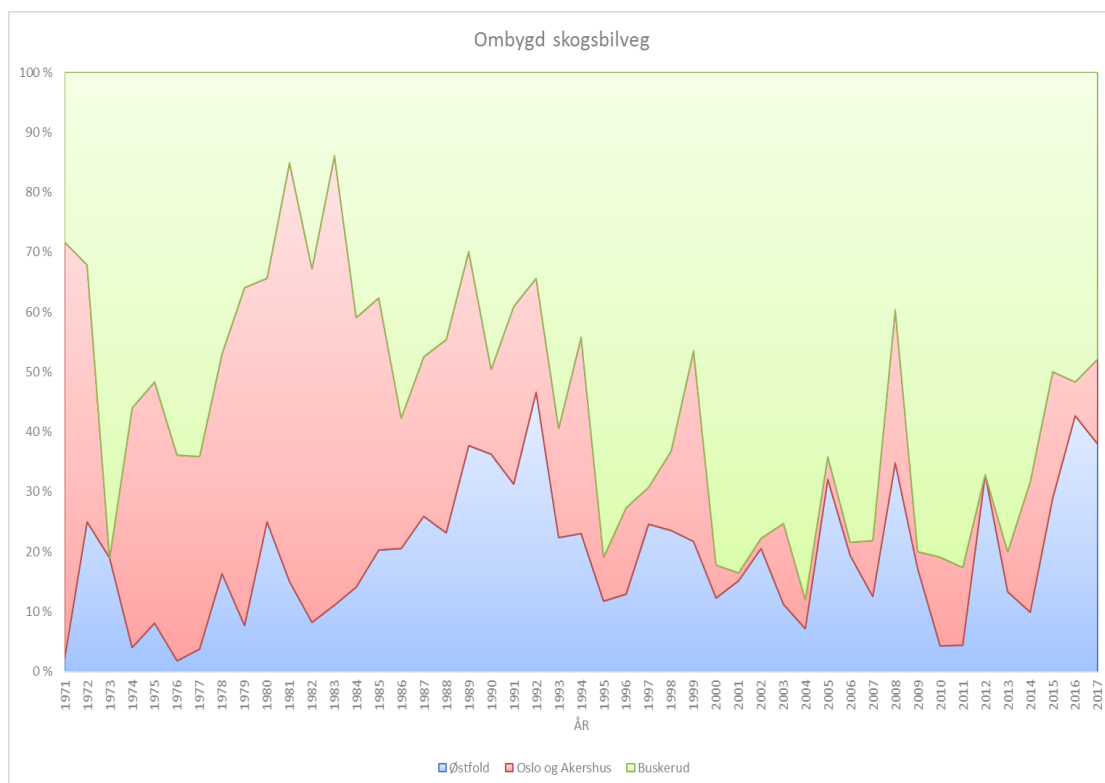
Østfold har et godt utbygd skogsvegnett. Mange av vegene er imidlertid ikke bygd for dagens tekniske utstyr. De er for smale, har for dårlig bæreevne, og broer og kulverter kan være flaskehalsar. De fleste flaskehalsene for tømmertransport er allikevel stort sett på kommunale vegar. Østfold har imidlertid en akseptabel standard på fylkes- og riksveger sammenliknet med andre fylker. De senere årene har det blitt gjennomført omfattende ombyggingsprosjekter av skogsbilvegene slik at de tilfredstiller dagens krav til tømmertransport. Det er lite nybygging. Det er registrert 1 666 km skogsbilveg i Østfold.

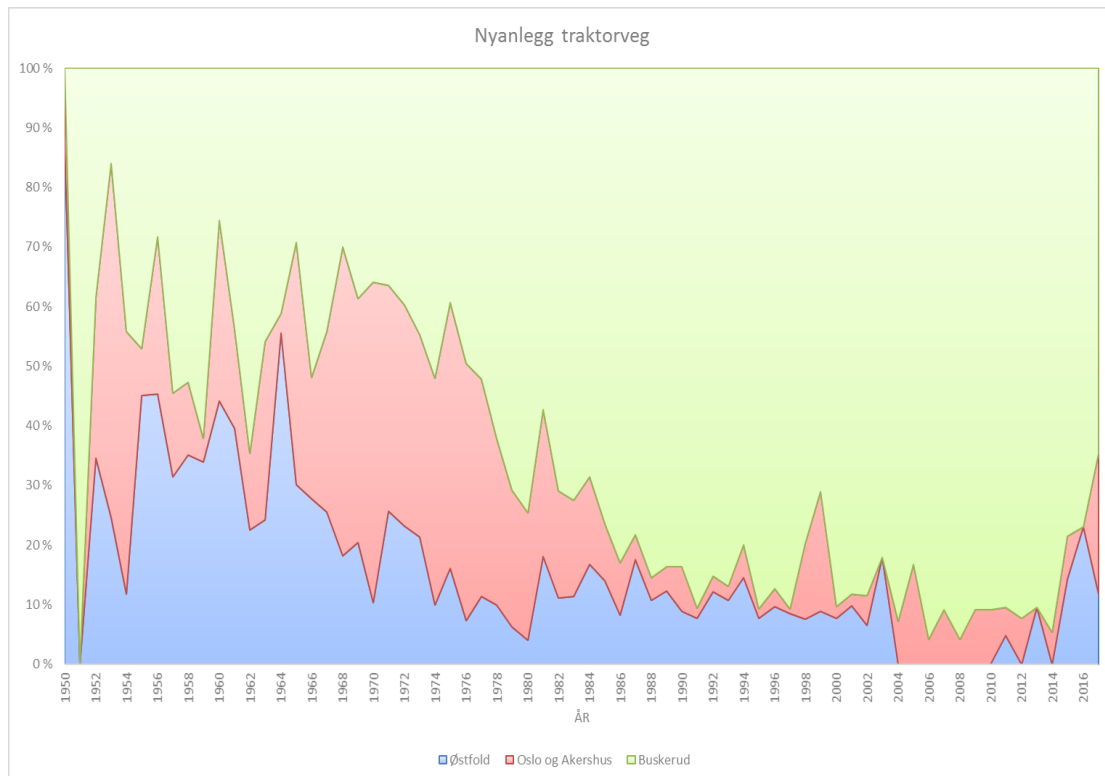
Figur 2: Skogsbilvegbygging (antall kilometer med nyanlegg og ombygging) i Oslo og Viken i perioden 1950-2016.. (Kilde: SSB).

Figur 3: Fylkesvis fordeling (prosent) av nyanlagte skogsbilveger i Oslo og Viken i perioden 1950-2017. (Kilde: SSB).

Figur 4: Fylkesvis fordeling (prosent) av ombygde skogsbilveger i Oslo og Viken i perioden 1971-2017 (Kilde: SSB).

Figur 5: Fylkesvis fordeling (prosent) av nyanlagte traktorveger i Oslo og Viken i perioden 1950-2017. (Kilde SSB).

4 Regionale utfordringer for de to tilskuddsordningene:

4.1 Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer

4.1.1 Oslo og Viken:

Høy aktivitet i perioden 2016-2025 kan gi utfordringer med å skaffe tilstrekkelig med tilskuddsmidler til prosjektene og beholde det tilskuddsnivået som er skissert i hovedplanene.

I flere av de kommende takstprosjektene kan det være behov for at skogbruket selv gjennomfører laserskanning og fotografering for å få ferske data og unngå økte kostnader til antall prøveflater.

PEFC-kravet om 15 års aldersgrense for behovsutredning av nøkkelbiotoper kan gi en utfordring med synkronisering av tidspunkt for behovsutredningene og skogbruksplanleggingene med miljøregistreringer.

Oslo og Viken, mål:

Oslo og Akershus, Buskerud og Østfold har pr i dag alle tre utarbeidet hovedplaner for skogbruksplanleggingen i de respektive områdene fram til 2027. Det vil bli utarbeidet ny felles hovedplan for Oslo og Viken med felles mål. Planen bør særlig legge vekt på:

- Å legge til rette for at skogeierne i Oslo og Viken får anledning til å kjøpe hensiktsmessige skogbruksplaner med miljøregistreringer basert på oppdaterte skog- og miljøregistreringer hvert 10-15 år
- I størst mulig grad samkjøre takstprosjekter over større områder
- Samkjøring av skogtakstprosjekter med Geovekstprosjekter og omløpsfotografering

4.2 Tilskudd til skogsvegbygging og drift med taubane og hest

4.2.1 Oslo og Viken:

Mange veger er så gamle at de er bygd etter en standard som ikke holder dagens krav til skogsbilveg klasse 3 og 4.

Det er derfor behov for å:

- øke aktiviteten på ombygging av eksisterende skogsveger
- øke fokus på manglende vedlikehold
- øke fokus på flaskehalsar (bæreevne, vegbredde og bruer)
- styrke vegkompetansen

Oslo og Viken - mål

- Fylkesmannen skal medvirke til et rasjonelt og tidsriktig skogsbilvegnett på bakgrunn av tildelt tilskuddsramme
- Fylkesmannen skal bidra til at skogsvegkompetansen i kommunene er tilfredsstillende og at saksbehandlingen skjer i henhold til gjeldende regelverk
- Fylkesmannen skal bidra til at flaskehalsar for tømmertransporten også på det offentlige vegnettet blir fjernet gjennom å dokumentere skognæringens behov for vegstandard
- Særlig fokus på rasfare og vannmiljøet

5 Prioriteringer av tilskuddsmidler:

5.1 Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer i Oslo og Viken

Nasjonal detaljert høydemodell (NDH) vil initiere mange og store prosjekter de nærmeste årene. NDH innebærer at hele landet skannes fra luften for å kunne lage en ny overflatemodell av Norge. Dataene er svært gode, og tilgjengelig gratis for skogbruket, noe som medfører igangsetting av mange takstprosjekter samtidig da skanningene er ferskvare.

Hvis de årlige tildelingene fra Landbruksdirektoratet ikke er tilstrekkelig til å innvilge inntil 50% tilskudd, må tilskuddsprosenten bli lavere, og dermed redusert i forhold til tidligere praksis.

Noen definisjoner i hht til forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer:

Enkelttakst:

«Med enkelttakst forstås en takst for én enkelt eiendom.»

Fellestakst:

«Med fellestakst forstås et felles takstopplegg for skogeiere som innenfor et geografisk avgrenset område bestiller skogbruksplan for sin eiendom.»

Områdetakst:

«Med områdetakst forstås en takst som omfatter alle eller de fleste eiendommer innenfor et geografisk avgrenset område.»

Samtidig med at det tas opp skoglige data, sier forskriften at en skogbruksplan også skal omfatte miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner. I gjeldende miljøstandard (PEFC Skogstandard) er det angitt nærmere hvordan dette skal gjøres. Det kan ikke selges tømmer fra skoger hvor det ikke er foretatt miljøregistreringer, og behovsutredningen (behovsvurderingen) skal ikke være eldre enn 15 år.

5.1.1 Tilskudd til enkelttakster og mindre fellestakster:

Gjennom tilskuddsordningen ønsker Fylkesmannen å stimulere til at skogbruksplanprosjektene gjennomføres som fellesprosjekter i en eller flere kommuner samtidig. Enkelttakster eller fellestakster som gjennomføres på mindre områder kan forvente en lavere tilskuddssats (20-40 %). Tilskuddssatsen vil imidlertid bli vurdert for det enkelte prosjekt. Større fellesprosjekter vil bli prioritert hvis tilgjengelige tilskuddsmidler er begrenset i enkelte år.

5.1.2 Tilskudd til områdetakster:

Store deler av Oslo og Viken er pr 2018 dekket med digitale skogbruksplandata av relativt ny dato. I nye skogbruksplanprosjekter anser derfor Fylkesmannen behovet for heldekkende områdetakster som mindre enn tidligere. Skogdata fra forrige heldekkende områdetakst bør dekke behovet for kommunens rådgivnings- og forvaltningsoppgaver mot skogeiere som ikke bestiller ny skogbruksplan.

Hvis kommunene ønsker å kjøpe skogregistreringer og forenkla skogbruksplaner for skogarealer uten skogbruksplanbestilling, kan Fylkesmannen tildele tilskudd for disse arealene, forutsatt at planbestillingen er over 80 %. Hvis det er begrensede tilskuddsmidler vil Fylkesmannen prioritere tilskudd til skogeiere som bestiller plan. De resterende kostnadene må kommunen dekke gjennom egne kommunale midler. Ved planbestilling under 80 % av arealet må kommunen i sin helhet dekke kostnadene for skogregistreringer og forenkla skogbruksplaner for skogarealer uten skogbruksplanbestilling.

5.1.3 Tilskudd til kun miljøregistreringer:

Det kan ytes slikt tilskudd, men tilskuddsmidlene vil prioriteres til skogeiere som bestiller skogbruksplan med miljøregistreringer.

5.1.4 Felles prioritering av tilskuddsmidler til skogbruksplanlegging i Oslo og Viken:

Fellestakster prioriteres

Tilskudd 40-50 %

Områdetakster

Tilskudd 40-50 % i kommuner som ikke har heldekkende data fra tidligere

Det kan ytes tilskudd til skogoversikter på ikke-bestilte arealer hvor bestillingsprosenten er over 80 %

Enkelttakster

Det kan ytes tilskudd 20-40 %

Kun miljøregistreringer, laveste prioritet

Det kan ytes tilskudd

5.1.5 Felles prioritering av tilskuddsmidler til vegbygging i Oslo og Viken:

Ombygging/nybygging av broer, prioritet 1

Tilskudd 30-50 % for tiltak som prioriteres for tilskudd

Ombygging av veger til skogsbilveger vegklasse 3 og 4 prioritet 2

Tilskudd 30-50% for tiltak som prioriteres for tilskudd

Nybygging av veg i vegklasse 3 og 4, prioritet 3

Tilskudd 30-50 % for tiltak som prioriteres for tilskudd

Fellesprosjekter prioriteres

Det ytes ekstratilskudd til bruk av godkjent vegplanlegger til planlegging og

prosjektoppfølgning i skogen. Inntil 3 % til planlegging, inntil 3 % til oppfølging

Tilskudd til byggeplan for ikke realisert veg inntil 75 % av planleggingskostnaden

Tilskudd til bygging av traktorveger prioriteres ikke

Tilskudd til drift med taubane prioriteres ikke, men kan vurderes der terrenget

umuliggjør andre alternativer

Tilskudd til drift med hest

Tilskudd kan ytes med inntil kr 50 pr m³